گفتوگۆ لەگەڵ مامۆستا عوسمان محەمەد هەورامی … سازدانی: ڕێستەم خامۆش

عوسمان محەمەد هەورامی:
ئەرکی نووسەرانی ئەم بوارە زۆر بەرین و فراوانەیە، ڕۆژانە ئاگاداری گۆڕانکارییە پەروەردەییەکانی ناوەوەو دەرەوەی وڵات بن و کەڵکیان لێوەرگرن

لە سۆنگەی دڵسۆزیی و خۆشەویستیمان بۆ نەوەکانی دواڕۆژی کوردستان و بۆ گرنگیدان و بایەخی زیاتر بە ئەدەبیاتی منداڵان، وە کاری زۆرتر لەسەر ئەو ئەدەبە پێویستەی زارۆکان، ڕوومان لە دەرگەی ماڵی دڵ و بیر و ئەندێشەی کەسایەتییەکی دیار و ناسراوی دونیای ئەدەبیاتی منداڵان کرد، کە ئەویش: بەڕێز مامۆستا "عوسمان محەمەد هەورامی" شاعیر و نووسەرە. بە خۆشحاڵییەوە دەرگەی لێکردینەوەو بە هەگبەی پڕ لە زانیاری دەربارەی ئەدەبیاتی زارۆکان و زۆر بە وردی و بە کورت و پوختی وەڵامی داینەوە. ئێمە درکمان بەوە کرد و زانیمان، کە مامۆستا عوسمان چەندە خەمخۆر و دڵسۆزی منداڵانە و ساڵانێکی دوور و درێژە لەو بوارەدا جێ دەستی دیارەو خزمەت بەو توێژە گرنگەی کۆمەڵگەی کوردی دەکات، بۆیە ئێمەش لەخزمەتیدا پرسیمان و گوتمان:

سڵاو مامۆستا "عوسمان محەمەد هەورامی" ئەم کاتەت باش.
پێمان باشە ڕای بەڕێزتان بزانین سەربارەت بە شیعر و ئەدەبیاتی منداڵان، یان چۆن بۆ منداڵان بنووسرێ، یاخود چی باشە بۆ ئەوەی بیخەینە بەر چاوی منداڵانی کوردزمانمان، یان بەڕێزت چ پێشنیارێکت هەیە، یاخود هەر شتێکت پێباش بوو سەبارەت بە شیعر و ئەدەبیاتی منداڵان، پێمان خۆشە ئاماژەی پێبکەیت؟

سازدانی: ڕێستەم خامۆش

مامۆستا عوسمان محەمەد هەورامی
لە بارەی نووسین بۆ زارۆ، بەم شێوەیە بۆمان دواو گوتی:
لە چەندین نووسین و کۆڕ و دیداری ڕادیۆ و تەلەڤزیۆنیدا، لە فێستیڤاڵی ئەدەب و زمانی کوردیدا لە زانکۆی سنە، بەهاری (٢٠١٠)، هەروەها لەو میوانداریییەی سەنتەری فرە زمان ــ لە سوید، پاشان

ل□ ن□رویج ، هاوینی ساڵی (٢٠١١) بۆم کرا، دواتر ل□ ک□□کدا لە یەکێتیی نووسەرانی کورد، لقی سلێمانی، هەروەها لە نووسینێکمدا ل□ گ□قاری (نووسەری کورد)، یەکێتیی نووسەرانی کورد لقی هەولێر، بە شێوەیەکی فراوان باسی نووسین بۆ منداڵ و ئامانجەکانیم باسکردوون و نووسەران کەڵکی چاکیان لەو بابەتانەم وەرگرتووە.

بەکورتی:

- دەبێ نووسەری جیهانە ڕەنگینەکەی منداڵان، زۆر باش و بەگوێرەی قۆناخەکانی تەمەنیان ش□ارەزای دەروونناسیی و زمانیان بێ.
- نووسینی بابەتەکان بە زمانێکی ڕەوان و پاراو، کە یەکێکە لە ئامانجە سەرەکییەکان بۆ گەشەپێدانی زمانەکەمان. بۆیە ناکرێ، بەتایبەتی لە نووسینی هۆنراوەدا، شوێنگۆڕکێ و پاش و پێش بە وشە بکرێ بۆ دروستکردنی سەروا.
- تا دەتوانرێ، هەڵێنجانی بابەتەکان لە ژینگەی کۆمەڵ و جیهانە جوانەکەی خودی منداڵەوە، جا بەرەبەرە هەنگاونان ب□□ د□وروبەر و دوورتر.
- بەگوێرەی قۆناخەکانی پەروەردەکردنی منداڵ، هۆنراوە (4 ، ٦ ، ٨) دێڕ پترنەبێ، دەنا با بکرێتە ئۆپەرێت.
- ناکرێ وشەی ڕەق و زبر و تەنزئامێز بەکار بهێنرێ، بۆ نموونە لە جیاتیی (هاروهاج)، بگوترێ (بزێو)، (تەمەڵ)، بگوترێ (دواکەوتوو).
- هاندان و سەرپەرشتیکردنی جگەرگۆشەکان بۆ خوێندنەوەی بابەتی چاك و نووسینی جوان.
- دایەنگە و باخچە و قوتابخانە، گونجاوترین ژێدەر و زەمینەی لەبار و ڕەخساون بۆ نووسەری بواری پەروەردەی دروست و بەجێ.
  دەتوانرێ بگوترێ، گەر نووسەر، یان هۆزانڤان مامۆستا بێ، ڕۆژانە ل□ تەك مندا□□دایە و زۆر چاکتر ئامانج و ئەنجام ئەپێکێ.
- ئەرکی نووسەرانی ئەم بوارە زۆر بەرین و فراوانەیە، ڕۆژانە ئاگاداری گۆڕانکاریییە پەروەردەییەکانی ناوەوە و دهرەوەی وڵات بن و کەڵکیان لێوەرگرن.

- پێویستە بگوترێ، گۆڤار و بڵاوکراوە تایبەتەکان بە ئەدەبی منداڵ، یەکەمین بەرپرسن لە بڵاوکردنەوەی نووسینی زۆر و بۆر و کرچوکاڵ.
- ئەرکی هەردوو وەزارەتی پەروەردە و ڕۆشنبیرییە، بەسەرپەرشتیی شارەزا ئەزمووندار و ناودارەکان، مانگانە، بە تیراژی چوار، پێنج هەزار دانە ، چەند گۆڤارێکی وا بەستە بە پەروەردە و ئەدەبی منداڵ بخەنە بەر دیدە گەشەکانی زارۆی کورد و هەمیشە پەرەیان پێبدرێ. بە هەر بیانوو□ی□کیشب□، ن□ابێ ڕاگیرێن، وەك لە ساڵی (٢٠١١)دا، دوور لەگشت بنەمایەك و بەرپرسییەتیی پەروەردەیی، بەرانبەر بە گۆڤاری (هەنگ)ی ئازیز کرا.

*خوازیارم بانگەوازی دڵسۆزان بخرێتە بەردەم بەرپرسانی باڵا و کاری بۆ بکرێ.

پرۆفایل:

- عوسمان محەمەد هەورامی
- له ساڵی ١٩٤٠ لە شارۆچکەی تەوێڵە لە دایکبووە.
- له ساڵی ١٩٤٧ لە قوتابخانەی تەوێڵە خراوەتە بەر خوێندن.
- له ساڵی ١٩٤٨ماڵیان چووەتە شاری سلێمانی و ئێستاش هەر لەو شارە نیشتەجێیە.
- خوێندنی سەرەتایی و ناوەندی و ئامادەیی بەشی وێژەیی لە شاری سلێمانی تەواو کردووە.
- ساڵی ١٩٥٨ لە قوتابخانەی تەوێڵەی سەرەتایی کوڕان مامۆستای کاتیی بووە.
- ساڵی ١٩٥٩ لەبەشی زمانی کوردی لە کۆلیژی ئاداب لە بەغداد وەرگیراوە، بەڵام لەبەر هەژاریی تەنها دوو مانگ خوێندویەتی و بە ناچاریی وازی لێهێناوە.
- ساڵی 1959 لە گوندی (چنارنە)ی سەر بە ناحیەی (بنگرد) کراوە بە مامۆستای کاتیی.
- ساڵی١٩٦٠بووە بە مامۆستای هەمیشەیی لە گوندی (شێنێ)ی سەر بە قەڵادزێ.
- ماوەی 14 ساڵ بەرنامەی (خەندە) ی پێشکەش کردووە لە ڕادیۆی دەنگی گەلی کوردستان.
- بۆ ماوەی 47 ساڵ وەك مامۆستایەکی دڵسۆز، خزمەتی بە منداڵان کردووە.
- یەکەم کەس بووە، کە وشەی (ئاماژە)ی لە نووسیندا

بەکارھێناوە.
- ساڵی ٢٠٠٣-٢٠٠٦ وەک شارەزا لە خانەی وەرگێڕان کاریکردووە.
- تا ئێستا 18 کتێبی بەچاپگەیاندووە بۆ منداڵان.

چەندین خەڵاتی ڕێزلێنانی پێبەخشراوە، لەوانە:

1- وەزارەتی ڕۆشنبیریی حکومەتی هەرێمی کوردستان، دووجار.
2- بەڕێو□ بەرێتی پەروەردەی سلێمانی.
3- بنکەی ڕووناکبیری گەلاوێژ.
4- دووەمین فیستیڤاڵی هەورامان.
5- گۆڤاری گوڵەکان.
6- گۆڤاری جگەرگۆشەکان.

نامەیەکی کراوەی کورت بۆ (سەدیق سەعید ڕواندزی) – ژیار ئەسوەد

کاک سەدیق س□□او.

لە کۆتا وتارت بەناوی (چەند سەرنجێک لە پەراوێزی شیعرەوە) کە هەر لە سایتی (دەنگەکان) ب□□اوت کردبۆوە، هەندێ پەرشوبڵاویی و هەڵەتێگەیشتن هەیە. لە وتارەکەتدا ناوی منت هێناوە، ئەمەش دیارە پاش ئەوە دێت کە شاعیر (سەباح ڕەنجدەر) لە بابەتێکیدا بە نێوی (بەهای جیاوازییەکان) ناوی من و ڕزگار جەباری وەک نموونە هێناوەتەوە.
ئەگەر بە سەرنجەوە خوێندبێتتەوە، شاعیر لە تەواوی وتارەکەی خۆیدا لە هیچ جێیەک بەو مەبەستەوە ناو ناهێنێ کە ئێمە درێژەپێدەری ئەزموونی شیعریی ئەو بین، وی تەنها باس لە بەهرە و توانای گەنج دەکا کە ئەگەر خۆیشی نەبووایە -یان شیعری نەنووسیایە- دەکرا دنیا بە شێوەیەکی تر، لە دیدێکی دیکەوە لەسەر دەستی شاعیرگەلێکی گەنج بێنە نووسینەوە.
قوربان، لە وتارەکەتدا نووسیوتە: "کاتێ (ژیار ئەسوەد) دێت و لەڕێی نووسینی شیعرەوە، هەوڵی لاساییکردنەوەی ستایلی شیعری ئەو

دەدات، بێگومان نە دەتوانێت وەک ئەو بنووسێت، نە دەشتوانێت بەردەوامی بە ئەزموونی نووسینی شیعری بدات". هەر نەختێک دواتر نووسیوتە: "کە من شیعری ئەو نووسەرەم پێشتر نەبینیوە"! کەواتە چۆن ئەو بەیارە پێشوەختەیەت لای خۆت دروست کردووە؟ جەنابت نموونەیەکی گچکەت لە دوو دێڕەشیعری من هێناوەتەوە و بەراوردت کردەتەوە بە چەند دێڕەشیعرێکی (سەباح ڕەنجدەر)! لە هەمووی سەیرتر ئەوەیە: بایی هێندە لە شیعرەکە ورد نەبوویتەوە، بەوەی دێڕی یەکەمت بە هەڵە داناوەتەوە! لەوێدا من دەڵێم (مێروو – حشرة) نەک (مێروولە – نمل). کە مێروولە جۆرێکە لە جۆرەکانی زیندەوەرانی کۆمەڵەی بەرفراوانی مێرووەکان.
بەدەر لەوانە، بە داوای لێبوردنەوە دەڵێم: شیعر لەسەر ئەو جۆرە پێوەرانە هەڵناسەنگێنرێن کە جەنابتان پەیڕەوی دەکەن، لە بەرئەوەی شیعر تەنها دێڕ و دوو دێڕ و تەنانەت کۆپلە نییە. ئەگەر تەواوی شیعرەکە بخوێنیتەوە بۆت دەردەکەوێ لەڕووی بابەتەوە چەند لێک دوورن و من بە چ شیعرییەتێک مامەڵەم لەگەڵیدا کردووە و (سەباح ڕەنجدەر)یش چۆن.
هەڵبەت پێم ناخۆش نابێ گەر بچی تەواوی ئەو ئەزموونە کەمە شیعرییەی من بخوێنیتەوە -پێویست بکا بۆت دەنێرم- ئینجا بەراوردی بکەیتەوە لەگەڵ ئەزموونە زەوەندەکەی شاعیر؛ ئەوکات بۆی وتارێکی تەروتەسەل دەربارەی ئەوە بنووسی کە من لە کوێ لاساییکەرەوەی ئەوم!

ڕێزی زۆرم.

ژیار ئەسوەد

فاشیزم لە دەسەڵاتدا، فاشیزم لە ئۆپۆزسیۆندا … حەمید تەقوایی … وەرگێڕانی: کاوە عومەر

بەشوێن کوشتنی کارەساتباری جۆرج فلۆید بەدەستی پۆلیسی ڕاسیستی ئەمریکا وناڕەزایەتی فراوان وبەردەوام لە سەدان شاری ئەو وڵاتەدا، ئەمڕۆ لەئاستێکی جیهانیدا، هێزە ئۆپۆزسیۆنە ڕاستڕەوەکانی

کۆماری ئیسلامیش کەوتونەتە هەوڵدان.چاوپێکەوتن وقەڵەمەکانیان خستوەتەکار ولە میدیا کۆمەڵایەتیەکاندا کۆمۆمێنت ئەنوسن ولایک دەکەن بەڵام نەک بۆ دەربڕینی ناڕەزایەتی لە دژی کوشتنی جۆرج فلۆید و وەستان وهاوڕایی لەگەڵ ئەو خەڵکە ناڕازی وتوڕەیەی کە زیاتر لە دە ڕۆژە بەدروشمی ناتوانم هەناسەبدەم شەقامەکانی داگیر کردوە. بەڵکو لەدژی ئەم خەڵکە و لەپەنای ترامپ و پۆلیسیە فاشیستەکەی ئەمریکادا.لە فەرشگەرد و شاخوازە سەرسەختەکانەوە هەتا کەسانێک کە خۆیان ناوناوە سیکۆلار دیموکراتیک،وەیان خۆیان بەچەپ ولایەنگری کرێکار دەزانن،هەمویان لە پەنای ترامدا وەستاون کە مەلەفێکی ئەستوری توندوتیژی دژی ڕەشپێستەکان ودەربڕین و هەڵوێستی ڕاسیستی هەیە.ئەڵێن ئەم ناڕەزایەتیانە حزبی دیموکراتەکانی لە پشتەوەیە،پیلانی ڕێکخراوی"تیرۆریستی" ئەنتی فایە"ئەڵێن ململانێی هەڵبژاردنەکانە،ئ□ل□□ن ئاکامی "خراپ کەڵک وەرگرتنی" کەسایەتیە ناودارە چەپ ولیبریالەکانە لە ناڕەزایەتی خەڵک وهیتر و هیتر.

وێنایەک ئەوانە لە ناڕەزایەتیە حەقخوازانەکانی خەڵکی لەدژی ڕەیسیزم وفاشیزمی سیستماتیک وجێکەوتو لە ئەمریکا دەدەن بەدەستەوە وەرگێڕانی فارسی دەربڕینەکانی ترامپ وفۆکس نیوز و ئەو ڕوخسارو ڕاگەیان□دنەکانی کە خواستی سپی پیستەکان سەروترن ((white supremacistو ڕەگەز پەرستە سەرسەختەکان لە ئەمریکاو وڵاتانی تردایە.
بۆنی بۆگەناوی ئەم فاشیزمی فارسە لە دەربڕینەکانی مەنسور ئۆسانلودا دەردەپەڕن.ئەو جۆرج فلۆید وەک کاراکتەری فلیمە سێکسیەکان دەناسێنێت،(باواش دانێن ک□ بەوشێوەیەشە دیار نیە ئەمە بۆچی تاوانە)!کە پۆلیس لەترسی گیانی خۆی بە ڕێکەوت ئەوی کوشتوە،وە ب□ بۆچونی ئەو خۆپیشاندەرانیش بێکارانێکی بێشەرمن کە جگە لە پشێوی نانەوە کارێکی تریان نیە!
بێ شەرمیش سنورێکی هەیە.تەنانەت دیقد دۆگ ڕابەری کۆک لۆکس کلانەکانی ئەمریکا و هاوەڵی ئەشکەوتی ترامپیش ئازایەتی ئەوەی نەبوو کە بەو شێوە ڕاشکاوەنەو بێ شەرمانە لە دژی خەڵکی ناڕازی قسەبکات.بەڵام وەک دەرئەکەوێت! ئەکرێت بەزمانی فارسی ئەم قسانە بکەیت وخۆشت بە بەرگریکاری کرێکاران لەقەڵەم بدەیت!ئەکرێت بزوتنەوەی دژی فاشیزمی ئەنتیفا بە تیرۆریست ناو ببەیت و بانگەشەی سیکۆلار دیموکراتیشت هەبێت!تەنانەت دانانی نازناوی سکۆلار دیموکراتیش بۆ ئەوانە زیادەیە.نازناوی فاشیست گونجاوترە.
بەڵام بۆچی ئۆپۆزۆسیۆنی ڕاست بەم ڕۆژە گەیشتوە؟ بۆچی هەندێک هێز کە خۆیان بە ئۆپۆزۆسیۆنی حکومەتی ئیسلامی دەزانن و لە ئەمریکا لە

پەنای فاشیزم وڕەگەز پەرستیدا سەریان دەرهێناوە؟یەکێک لە پاساو و بیانووەکانی ئەوان هەڵوێست وەرگرتنی تاکتیکیە لە دژی حکومەتی ئیسلامی.لەو باوەڕەدان کە ترامپ زیاتر لە حزبی دیموکراتەکان دژی حکومەتی ئیسلامیە.

جێگیر بون (برجام)ی تێکداوەو گەمارۆی ئابوری توند کردوەتەوە و لەبەر ئەوە نا بێت لاواز ببێت،ڕاشکاوانە دەڵێن ئەم ناڕەزایەتیانە بە زەرەری ترامپ وبە سودی جۆ بایدن دەشکێتەوە.لەبەر ئەوە ئەمە ئەبێت لە بەرامبەریاندا بوستینەوە. ئەڵبەت ئەمە هەڵوێستێکی نوێ نیە.هەر لە کاتی هاتنە سەرکاری ترامپەوە هەتا ئەمڕۆ ئەم هێزانە بەرگریان کردوە لە فاشیست ترین و دژی ژن ترین و درۆزن ترین و فریوکارترین سەرۆکێک کە هەتا ئێستا ئەمریکا بەخۆیەوە بینیوە بەبیانوی ئەوەی کە دژی کۆماری ئیسلامیە.وەک دەرئەکەوێت لە زۆری دژایەتیان لەگەڵ جمهوری ئیسلامیدا کەوتونەتە ناو چاڵی فاشیەتی ترامپستیەوە.ڕەنگە بتوانی بەتوانەوە لەگەڵ فاشیزمی ڕەگەزی ترامپدا لەگەڵ فاشیزمی دەسەڵاداری ئیسلامی لەئێراندا تێکەڵ ببێت.ناوەرۆک وماهیەتی ئەم جۆرە"دژی ڕژێم بون"ڕێک وەکو"دژی ئەمریکا بونە"کەی کۆماری ئیسلامی، کۆنەپەرستانەیە، بەڵام کێشەکە تەنها لەسەرتاکتیکی دژی ڕژێمیی ئۆپۆزیسیۆنی ڕاست نیە.هەڵوێستی ئەم دوایانەی ئەوانیش هاوشێوەی"بێ دەنگی شاهانەی"ڕەزا پەهلەویە لە بارەی مەرگی قاسم سولەیمانیەوە لە ستراتیج وئایدلۆجی ئەو هێزانەدا ڕیشەی هەیە. ئەم هەڵوێستە لەڕادەبەدەر کۆنەپەرستانەی دوایش ڕیک و بەتەواوەتی لەگەڵ ستراتیجی هێزە ڕەنگاوڕەنگەکانی ئۆپۆزیسیۆنی ڕاستدا لە ئاستی بناغەیی تردا لەگەڵ دونیا بینی و ڕیباز و سیستەمی بەهاکانی ئەواندا گونجاوە.

لەڕوی ستراتیجیەوە گۆڕینی ڕژێم هەڵی گۆڕانکاری لەسەرەوە بەکەمترین بەشداری جەماوەری خەڵک(هەر ئەو جەماوەرە"بەکارو بێعارە"کە"جگەلە ئاژاوە کارێکی ترنازانە" هەر بەم جۆرە تاکتێک وهەڵوێستگیرانە کۆتایی دێت.کاتێک جەنابی ڕەزا پەهلەوی لەگەرمەی خۆپیشاندانەکانی نۆڤەمبەردا پەیامی خۆشەویستی دەنێرێت. بۆ"دەستەبژێرەکانی سوپایی و وڵاتی"کۆماری ئیسلامی بۆ"‘خۆپارێزی لەپشێوی" وە دەستی دوستایەتیان بۆ درێژ دەکات لە ڕاستیدا بەشوین هەمان خەتی گۆڕینی دەسەڵاتە وەیە لەگەڵ کەمترین گۆڕانکاریدا.لەناوبردنی ئەو کەسانە لەناوبردنی کۆماری ئیسلامی نیە،بەڵکو هێشتنەوەی هەمان نیزامە بەناو و ئاڵایەکی ترەوە.

لەڕوی دونیا بینی وڕێبازیشەوە ڕاسیزمەکەیترامپ و ڕاسیزمی فارس یەک ڕیشەیان هەیە.عەزەمەتخوازی ئیرانی لەگەڵ عەزەمەتخوازی ئەمەریکی و ڕەگەزپەرستی دژی ڕەش پێست لەگەڵ ڕەگەز پەرستی

ئاریایی. هەردوکیان یەک قوماشن. فاشیزمی ترامپ ئەیەوێت عەزەمەتخوازی بە ئەریکا بگەڕێنێتەوە و فاشیزمی ئاریایی خوازیش خواستی گەڕانەوەیان هەیە بۆ گەورەخوازی سەردەمی کۆش. ئەمەیە خەڵک لە شارەکانی بەریتانیا و ئەمریکا خەریکن پەیکەری"سەرکردە میللییەکانی"سەردەمی کۆیلایەتی وداگیرکاری دەنێنە خوارەوە و فاشیستە نیشتیمانییەکانیش لەخەیاڵی بەرزکردنەوەی پەیکەری ئیمپراتەرەکانی سەردەمی کۆیلەداریدان. کاتێک بزوتنەوەیەک یان هێزێکی سیاسی لەژێر ناوی مافی مرۆڤدا بەرگری لە ئیمپراتۆرێکی سەردەمی کۆیلایەتی دەکات، ئاشکرایە کە لە پەنای ترامپی عەزەمەتخوازدا لە بەرامبەر خەڵکی یەکسانی خوازدا دەوەستێتەوە. هەر بەو شێوەیەی کە "ڕەزاشای گەورەیان" بەهۆی ئاریا پەرستیە زۆرەکەیەوە لە پەنای هیتلەرو مۆسیلینیدا وەستابوو. لەڕوی سیستەمی بەهاکانیشەوە، دەمارگیری میللی-نیشتیمانی و خاک پەرستی و ئیمپراتۆر پەرستی بەتەواوەتی لە بەرامبەر بەها جیهانداگرە ئینسانییەکاندا ئەوەستێتەوە. کاتێک ئینسانەکان بەسەر میللەت و ڕەگەزی جیاوازدا دابەش دەکەن و خاک پەرستی و باب وباپیر پەرستی لە جێگای یەکسانیخوازی و بەرگری لە حورمەت وکەرامەتی جیهان داگری ئینسانیدا دادەنێن. لەڕاستیدا پەیان لەسەر گەردنی هەموو خەڵکی جیهان داناوە. دروشمی ناتوانم هەناسە هەڵمژم ڕوی لە فاشیستەکانی دەسەڵات وئەپۆزسیۆن هەردوکیانە. ئەمە تەنانەت هێندە کۆسایەتی ناو حزبی کۆماریش ناچار بون کە خۆیان لە ترامپ بەدوربگرن. ڕاشکاوانە ترامپ بەهەڵکاری بڵاوکردنەوەی نەفرەت و جیاوازی لەناو خەڵکدا ناودەبەن وە بەراوردی دەکەن بەهیتلەر. بەڵام ئەپۆزسیۆنی دانیشتوی لەس ئەنجلوس کاسەی لەچێشت گەرمترە و هەمان هەڵوەستی کە خامنەی لە بەرامبەر خۆپیشاندانەکانی خەڵکی ئێراندا هەیەتی. ئەوانیش لەدژی خەڵکی ناڕازی ئەمریکا هەیانە. ئەوانیش هەروەکو ترامپ و خامنەیی خەڵکی ڕاپەڕیو لەدژی هەڵاواردن وبێ مافی بە ئاژاوەگێڕ، ئالەتی دەستی دوژمنان و تێکدەری ئاسایشی نەتەوەیی وهیتر ناو دەبەن. کۆماری ئیسلامی لەگەڵ کرێکارانی پەنابەری ئەفغانی-کە مانگی ڕابردو ژمارەیەکی زۆریانی لە ڕوباردا نوقمکرد و ژمارەیەکی تری لە هەفتەی ڕابردودا هەر بەزیندوی سوتاند-وە لەگەڵ ژنان و هاوڕەگەزبازانەدا ڕێک هەمان مامەڵەدەکات کە دەوڵەت و پۆلیسی ئەمریکا لەدژی ڕەش پێستەکان ئەنجامی ئەدات. بەرگری لە فاشیزمی ڕەگەزی ترامپ لاوازکردنی فاشیسمی ئیسلامی نیە، بەهێزکردنیەتی. ئەستاش خەڵکی ئێران لەگەڵ دروشمی"ناتوانم هەناسە هەڵمژم"ئەیانەوێت ناڕەزایەتی خۆیان دژی فاشیزمی ئیسلامی ڕاگەیەنن وە ئەپۆزسیۆنی ناسیۆنالیست و شاخواز-کۆماری خواز نەک تەنها لە بەرامبەر خەڵکی ئەمریکا(و هەروەها خەڵکێک کەلە بەریتانیا

وئوستراليا وفەرنسا وئەڵمان وكەنەدا وبەلجيكا و هۆنگ کۆنگ وئيتاليا و ئيسپانيا ودەيان وڵاتى تر بە پشتيوانى لە بزوتنەوەى ناتوانم هەناسە هەڵمژم ڕاپەڕیون) بەڵکو لە ڕاستیدا لە دژی خەڵکی ئێرانیش هاتوەتە مەیدان.ناتوانیت لە ئێران قسە لە ئازادی خوازی و بەرگری لەخەڵک بکەیت بەڵام لەبەرامبەر خەڵکی دونیادا بوەستیتەوە. بەڵام لە ئەو دەزگای بەهایانەی کە لەسەر بنەمای ناسیۆنالیزم وڕاسیزم و خاک پەرستی و عەزەمەتخوازی بنیات نرابێت هیچ شتێک لەوە ئاسایی ترنیە.ناسیۆنالیزم لە هەر شێوەیە بێت، توندوتیژ یان ناتوندوتیژەکەشی، وە لەهەر وڵاتێکدا بێت لەڕووی ناوەرۆکەوە بەکردەوە دژی بەها جیهانداگرە ئینسانیەکان و دژی هەر ئەو خەڵکە کە دەیەوێت لەژێر ناوی”میللەتی شکۆدار “بەشوین خۆیاندا کێش بکەن.بزوتنەوەی ناسیۆنالیستی پڕە دەوڵەتانی ڕۆژئاوایی ئەندامانی تازە هاتوو بە ناو ئەم بزوتنەوە وەکو مەنسور ئۆسانلۆ،لەم ڕوانگەیەوە بەتەواوەتی لە کەمپی کۆماری ئیسلامیدا دەوەستن.فاشیزمی ئاریایی هەمان فاشیزمی ئیسلامیە.تەنها عەمامەی گۆڕیوە بەتاج.

وەرگێڕانی:کاوە عومەر
٢٠٢٠\٦\٩

ناوی کتێب: مەرگی سەگ .. ن: دکتۆر مەولود ئیبراهیم حەسەن

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ...]

ئاخۆ ئەم سەدەیە، دەبێتە سەدەی بەرپاکردنی،شۆڕشی کۆمەڵایەتی؟ .. تاهیر حاجی حەسەن

کاتێک ئامرازەکانی بەرهەمهێنان کۆمەڵایەتی بکرێنەوە و بەیەکسانی ژیانی نەو تاکەکان ڕێکبخرێت، ئەوکات، کەس هەڵپەی بەدەستەوەگرتنی دەسەڵاتدارێتی ناکات. کەوایە، ئەم ململانێ و کێشمەکێشانەو نایەکسانیە کۆمەڵایەتیەی بوونی هەیە، هۆکارەکەی تەنها لەو دزینەدایە، کەخاوەندارێتی گشتی گۆڕاوە بە خاوەندارێتی تایبەتی ئەو دەستەیەک یان چینێکی کەمایەتی، هەربۆیەشە، هەمیشە وادەبینرێت کەبوونی دەسەڵات پێویستیە نەک زیادە، لەکاتێکدا، پێچەوانەکەی دروستەو بوونی دەسەڵات ئەوکاتە دەبێت بەزیاد، کەکۆمەڵگە پێگەی چینەکانی هەڵوەشاندەتەوەو خاوەندارێتی گشتی وەک پێویستی گشتی کۆمەڵگە ڕادگەیەنێت و چیتر ڕێگەنادات خاوەندارێتی سەرئامرازەکانی بەرهەمهێنان لەچنگی چینێکی کەمایەتیدا بێت.

کەی کێشمەکێشەکان و ململانێکان لەنێو ئەم چەند دێڕەی سەرەوەدایە.

کەوایە، هۆکار چیە وا تا ئێستا ئەو چینە کەمایەتیە توانیویەتی خۆی وەک سەرداری سەر کۆمەڵگە بهێڵێتەوە؟ ئەو ئامرازانە چین کە دەسەڵات بەکاریان دەهێنێت تائەوەی بتوانێت بەسەرداری بمێنێتەوە؟ یان بونی دامودەزگای دەوڵەت و یاساو ڕێساکان و زیندان و دادگاکان و میدیاکان و ئاین و پێگەی نەتەوەیی بون و نیشتیمان پەرستی لەبەرژەوەندی کام چینی کۆمەڵایەتیدا بەکار هێنراوە؟ هۆکار چیە، واچینەچەوساوەکان ناتوانن بگەن بەڕزگاری و بچڕاندنی کۆت و زنجیرێک لەمێشک و دەستیان نراوە؟ ئاخۆ کەی بەرهەمهێنان و ئەو کاڵایەی بەشێوەی بەرجەستە دەیبینین دروست کردنەکەی لەنێو دەستەکانی کرێکارانەوە بەدەست نەهێنراوە؟ ئەی بۆچی کرێکاران خۆیان ناتوانن ببنە خاوەنی ئەوەی بەرهەمیان هێناوە؟ ئاخۆ هۆکارەکەی بۆ ئەو خاڵە ناگەڕێتەوە، کەکرێکار، کاتێک دەکرێتە کرێکار، نابێت لەلایەن چینی چەوسێنەری خاوەنکارو دەسەڵاتدارو دەوڵەت و یاساکانیانەوە لەکەی هەبوونی ئامرازی بەرهەمهێنان داماڵرابێت، تائەوەی ملکەچی نەو بازاڕەی بە ڕەحمی سەرمایەداری بکرێت؟ ئاخۆ چینی دەسەڵاتدار، کاتێک حکومەت و دەوڵەت و پەرلەمان و دامودەزگاکانی تری سەرکوت کردن دروست دەکەن، هەربۆئەوە نیە تاخۆیان و هاوچینەکەیان لەدەسەڵاتدا بمێننەوەو لەو

ڕێگایانەشەوە،چینەچەوساوە داماڵراوەکە لەهەر ئامرازێکی بژێوی داماڵراو هەمیشە وەک خزمەتکاری چینەچەوسێنەرەکە بەکار بهێنن؟
سیحری دەملوسی چینەبۆرژواکان و توێژە وردە بۆرژواکان و حزبەکانیان، بۆ گەیشتن بەسەردار بون و خۆخستنەسەرو ئەوانیترەوە، بۆ ئەو قۆرخ کردنەی خاوەندارێتی تایبەت دەگەڕێتەوە، بەڵام کاتێک ئەو سیحرە لەلایەن شۆڕشی کۆمەڵایەتی چینەچەوساوەکانەوە کەشف دەکرێت، ئیتر بەهاو پێگەی ئەو چینەچەوسێنەر□ ه□خ□□□تێنەرە بەخۆیان و کۆی دامودەزگایەکی سەرکوت گەر هەیانە بۆ زۆرینە ڕون دەبێتەوە، کەئەوەی لەنێو دەسەڵاتدایە و دەستی گرت□و□ بەمانەوەی، تەنها لەبەر ئەو هۆکارە بوە، ئەوان لەسەر حسابی ژیان و گوزەرانی دزراوی زۆرینەکە ژیانێکی پڕ لە خۆشی و بێ ماندوبون و ئارەق ڕشتن بژین. هەربۆیەشە، ئەو چینەدەسەڵاتدارە چەوسێنەرە کەمایەتیە، هەمیشە ل□دزی هەر ناڕەزایەتیەکی چینەچەوساوەکان دەوەستنەوەو لەڕێگەی ئامرازە سەرکوتکاریەکانیانەوە ڕوبەڕوی ناڕەزایەتیە جەماوەریەکان دەبنەوە.
بونی دەسەڵات، یان هەبونی دزی و هەبونی نایەکسانی کۆمەڵایەتی.
کاتێکیش زۆرینەکە، ئاستی پێویستیەکانیان و ژیانی قورسیان، وایان لێ دەکات هەنگاو بنێن بۆ بەرپاکردنی شۆڕشی کۆمەڵایەتی خۆیان، لەوێیشدا پێویستی گرنگیان بەخۆئاگا هێنانەوەی وەدەست هێنانی هۆشیاری سیاسی چینایەتی هەیە. چونکە، کاتێک ئاسۆی سیاسی چینەچەوساوەکان ڕۆشن دەبێتەوەو پێگەو بونە گرنگەکەی خۆیان دەناسن، ئیتر لەوێدا خۆیان دەکەن بەئەڵتەرناتیفی دەسەڵات و کۆتای بەمێژوو□ی□کی ڕەش دەهێنن، کەتائێستا ژیانی سەدان نەوەی تێدا بەفیڕۆ داوە. چینەچەوسێنەرەکان، لەهیچ ئای□د□لۆژیایەک ناترسن، هێندەی لەڕاپەڕین وشۆڕشی کۆمەڵایەتی چینەچەوساوەکان دەترسن، سۆسیالیزمیش تەنها کرداری بونەوەی بەهەرەوەزی کردنی ئامرازەکانی بەرهەمهێنانەو تەنها ڕێگەیەکیشە بۆ ڕزگار بون لەبونی چینەکۆمەڵایەتیەکان و دابەش کاری کاری کۆمەڵایەتی.
ئاخۆ ئەم سەدەیە، لەڕوی پێگەیشتوی بەرهەمهێنان و نایەکسانی کۆمەڵایەتیەوە، کۆی پێداویستیەکانی بەرهەم نەهێناوە بۆ بەرپاکردنی شۆڕشی کۆمەڵایەتی و کۆتایهێنان بەچەوساندنەوەی چینایەتی؟

تاهیر حاجی حەسەن

10/06/2020

رۆژەكان دەنێژم … سمكۆ محەمەد

هەموو سەركێشییەك لە شەودا دەكرێ
تەنانەت یاری تاروت ی میسریش كە بەدەستی پیس دەكرا
سزای كۆیلەكان بوو
من لە كۆنەوە ئەوەم بیستووە كە سزا ئەوە نییە لەتۆڵەی تاوانێك كەسێك بكوژی
ئەوەیە لە ژیان و عیشق دوور بخرێیتەوە
ئەمە جیاوازی نێوان گێڵێك و زانایەكە
دەستبەرداربوونی هەستانەوە لەكەوتندا
وەكو جێهێشتنی مەسیحە بەسەر خاچەوە
ئەو خاچەی لە قینی بێگانەیی خۆمان بۆ خۆمان
منداڵێكی دیكەی جوانی بەرهەمهێنا
بەڵام نەیتوانی لێرە لەلای ئێمە بمێنێتەوە
وەكو پیاوێكی شتكستخواردووە بەدەستی ژنەكەی
ئەوكاتەی دەگەڕێتەوە لاشەی پان و پۆڕی
دەدا بەردەگا كڵۆمدراوەكەی ماڵەوە
ئەمە ئەو ترسەیە كە لە روخساری هەموومان دەبینرێت و دانی پێدانانێین
وەكو ئەوەیە لەداخان سێبەری خۆت جێبهێڵی
وەكو ئەوەیە لە دڵی تاریكیدا فاڵ بگرییەوە
وەكو ئەوە وایە گەوهەرێك بە یاری شەتڕەنج بدۆڕێنی
یان هاوشێوەی براكەت لەدوورەوە وەكو شەیتان كە نزیك دەبێتەوە لە عەدەن
تەماشای باخچەكەی ماڵی پاشا دەكا
هەستم بەوە كردووە هەموو شتێك عاجباتی بووە
تەنهایی لە نوقمی شەودا خۆشترە
وەكو دەوڵەمەندەكان بترسی
رۆژیش لە ئاوەدانیدا لە خۆبایی بی
سەركەوتن لە بڕینی رێگای دوور و گەیشتن بە لوتكەی چیا خۆشترە
وەختَێك تێكەڵی خەڵك دەبی
دەزانی كە بۆچی باڵا بۆشەكان چارەنووسی رۆژهەڵات دەنووسنەوە
چونكە مر□ق لە بەرپرسیارێتی زەمیندا درۆزنە

ئەوان زانیویانە یەك كۆڵان بۆ سەگی بەڕڵا هەیە
ئەوەشیان زانیوە یەك دۆزەخ هەیە
هەر ئەمەیە تاقمێك لە ریزی سوپا و تاقمێكی دیكەش جوامێری دەفرۆشنەوە
لێرەوەیە خەونی بردنەوە بەبێ برسێتی نییە
مرۆڤیش لە شەودا بەدوای ئەفسانەی خۆیەتی
باوەڕیشی بە یەك كەسە بۆ هەتا هەتایە
ئەم فەلسەفەیە وەكو چەرمی پاساری بێ بڕستە
ترپە ترپی دڵی زیندانەكان سەلماندوویانە
ئەوان دەزانن هەمیشە كارێكتەری شانۆن
كەچی غافڵگیرن لەوەی لەدوای ئازاد بوونیشیان زیندانێكی گەورەتر لەبری ئێسك گۆشتت دەخوا
باوكم دەیگوت هەموو ئینسانێك خاوەنی بیرۆكەی ئاشتیە
كەچی هەمیشە سەرقاڵی پاڵەوانێتی و بردنەوەی جەنگە
ئەوان وەك دێوانە رەنگیان پەڕیوە
كەچی روخساریشیان ماكیاژ دەكەن و بەیەكتر دەڵێن دەمناسییەوە ؟
ئەوان هەڵپەیانە لەم مەفتەنەوە بچن بۆ نێو بەفر
كەچی شەڕیانە لەسەر كونجی شارێك یان گەڕەكێك یان كۆڵانێكی گەرم لەسەر وێنەی پاشا
بەدیار ژیلەمۆشەوە نوزەیات بێ
ژیان قورسە ناخوێنرێتەوە كە تیشكی هەتاو دەیگرێتەوە
گێلێتی مرۆڤ بەم فەلسەفەی شەوانەوە خوی گرتووە
خۆشەویستیش لە شەودا سەختترە
كچان لەشەودا دەبن بە قەرەج و ترسیان لە جنێوی دایكیان نامێنێ
كوڕانیش لەشەودا بێباكترن و ترسیان لە ئێسكی قورسی باوكیان نییە
شەوگەڕەكان لە خۆڕا نییە لەشەودا شیعر دەنووسن و گۆرانی دەڵێن
تەنانەت دزەكانیش لەشەودا جوامێرترن
شەو بێباكی و جوابی لوتبەرزی رۆژە
من بڕوام بەوەیە كە ژیان بە ترسەوە خۆشە
بڕم بە قسەی ئەوانە ناشكێ كە چاویان ناتروكێ
وام لەخۆم كردووە هەموو رۆژەكانم وەكو یەكبن و شەویش قەرەجێكی ئازاد
لەو رقەوەیە .. یەك یەك دەیاننێژم
بەقەد ژیانی گێلێك چێژ لەهیچ دەبینم و شەوەكان دەنووسمەوە
ئەگەر موسافیرێك بومایە، بیرم لە ژنی دونیا دەكردەوە
شەش رۆژ جارێكیش دەچوومە مەجلیسی ئەو پیاوانەی لە جەنگ دەگەڕێنەوە

ئەزموونی تەنهاییم فێری کردم کە ژیان بریتییە لە ترس
لەوانەی خۆشت دەوێن
بۆواناکەم لەهیچ گەڕەکێکەوە گوزەرم کردبێ و عاشقم نەبینیبێ
کەچی هێندە سارد و ترسانك بوونە وەکو ئەوەی سەهۆڵاویان پێداکرابێ
بۆواناکەم هەموو کەس ئەم هەستەی هەبێ
شتێك هەیە لەسەر کاغەز نانوسرێتەوە
وەکو چاکەی فەیلەسوف و پەیامبەرەکان
وەکو ناوی ئەو موسافیرەی کەشتییەکە جێیهێشت
شکۆی هیچ پادشایەك نییە وەکو ئازابوونی ئاو بنوسرێتەوە
ئەوان بۆیان دەنووسنەوە و روبار دەڕوا
ئەوان لە شکۆی پاڵەوانەکانی شەوەوە دزی لە ژیان دەکەن
ترسنۆکەکانیش لەسەر سفرەی خوان گۆرانی دەڵێت
ژنیش وەکو شەیتان دەبینن
دەماری شەوو ڕۆژ لێرەوە دەبینرێ
لۆرکا بەمەی زانیبوو بۆیە خەمی کچە قەرەجەکانی بوو
وەکو پاولۆش دەڵێ ئەنارشیستەکان لە شەودا گەنجینە دەدزن و
لەسەر جامخانەی شارەکان دەنووسن پێویستمان بە مۆشکە
مەولانا لە خودا نییە بەسەما ئەندازەی بەرامبەرەکەی دەکێشێ
ڕۆژەکانم بەم فەلسەفانەوە دەنێژم
بڕیارم داوە بە بێدەنگی هەموو شتێك رەت بکەمەوە

باوەڕت بە خەو هەیە؟ … محمد احمد محمد

چەند ساڵێك لەمەوبەر هاوڕێیەکم ئۆتۆمبێلی دزرابوو، شەوێکیان خێزانەکەی لە خەودا بینیبووی کە ئۆتۆمبێلەکە لە شارێکی تردایە لە ئەنجامدا ئەو پیاوە چوو بۆ ئەو شارە و پاش گەڕان و لێکۆڵینەوە، دەرکەوت ئۆتۆمبێلە دزراوەکەی لەو شارەیە و دواتر دۆزییەوە و گەڕاندییەوە.

لەو کاتەدا بۆ ساتێك سەرسام بووم بەو خەوە دواتر بیرم کردووە و وتم تەنها ڕێکەوتە، هیچی تر نییە جگە لە ڕێکەوت.

لە سەردەمی کۆندا، خەڵك زۆر سەرسامی خەو بوون، بۆ نموونە لە میسر باوەڕیان بەوە هەبوو کە کەسانێك توانایەکی نائاسایی یان هەیە و پەیوەندییان بە خواوە هەیە لە رێی خەوەکانیانەوە.

ئەم بیروباوەڕە بە خەو بە درێژایی مێژوو ماوەتەوە و خەڵکی سەرقاڵ کردووە، بەڵام لە سەدەی نۆزدەیەم و بیستەم دا زانایان باوەڕیان بەو بیرۆکانە نەما کە خەو دیاردەیەکی نائاسایی یە و لەتوانای مرۆڤ بەدەرە، کاتێك چەند دەروونناسێك دەستیان کردە لێکۆڵینەوە لەسەر خەو و گرنگیان پێی دا.

لە پێشەنگیاندا سیگمۆند فرۆید و کارڵ یۆنگ بوون کە لەو باوەڕەدابوون خەو پەیوەندی بە کارکردنی مێشکەوە هەیە، فرۆید لە کتێبی (شیکردنەوەی خەو)دا دەڵێت لەو کاتەی عەقڵی بەئاگامان دەخەوێت عەقڵی بێ ئاگا کاردەکات و وێنەیەکی قووڵتری ناخمان پێشاندەدات.

ئێستا زاناکان پێیان وایە خەو جگە لە کاریگەرییەکی لاوەکی پرۆسە عەقڵییەکان نەبێ هیچی تر نییە، هەرچەندە خەڵکی پێیان وایە کە مێشک لە کاتی خەو دا داخراوە بەڵام زاناکان ئەڵێن لە کاتی خەو دا چالاکییەکانی مێشك بەردەوام دەبێت و هەندێ جار چالاکتریش دەبن.
زاناکان دەڵێن مێشکمان لە کاتی خەو دا زانیارییەکان و یادەوەرییەکان پۆلێندەکات و رێکیاندەخاتەوە، هەر وەکو ئامێری کۆمپیوتەر کە کاری هاردەکان باشتر دەکات بە شێوەیەکی بەردەوام.

مێشکمان بۆ ئەوەی باشتر کار بکات یادەوەرییە لاوەکی و زیادەکان لادەبات و تەنها گرنگەکان عەمباردەکات، هەر لەبەر ئەم هۆیەشە پەروەردەکارەکان داوا لە خوێندکاران دەکەن باش بخەون لە کاتی تاقیکردنەوەکاندا، بە ئەوەی خەو مێشکیان کاری مێشکیان رێکبخاتەوە.

بەشێك لەو زانایانەی کاریان لەسەر ئەم بابەتە کردووە پێیان وایە کە مێشك لەکاتی خەو دا خۆی رێکدەخاتەوە و بەدوای وەڵامێکی لۆژیکیدا دەگەڕێت کە دەبێتە هۆی تێکەڵبوونی زانیارییەکان و ئاڵۆزی درووست دەبێت و مرۆڤ بە شێوەی خەو دەیبینێت.

ئەمەش مانای ئەوەیە کە خەو لە توانایدا نییە پێشبینی داهاتوو بۆ بکات بەڵکو تەنها ئاسەواری رووداوەکانی رابردووە و تێکەڵ بەیەك بوونە.

سەبارەت بە کاتی بینینی خەو هیچ کاتێکی دیاریکراو نییە بەڵام مرۆڤ زیاتر لە کاتی ماندووبوون و تەنگاوی و نەخۆشی و حاڵەتی نائاساییدا خەو دەبینێت.

تەنها مرۆڤی بینا خەو دەبینێت، ئەو مرۆڤانەی بە زگماك نابینان خەو نابینن، چونکە خەو پەیوەندی بە وێنەوە هەیە، ئەو کەسەی نابینایە هیچ وێنەیەك لە ژیانیدا نەبینیوە تا بە شێوەی خەویش بیبینێت.

هەروەها یەکێك لە حاڵەتەکانی خەو ئەوەیە کە خەو و واقیع پێکەوە تێکەڵ دەبن، بە نموونە خەو بە خواردنەوە دەبینیت و کە هەڵدەسیت دەبینیت بەنی خواردن دەت لەماڵەوە یان لەو خەودا کەسێك بانگت دەکات و کە لە خەوەکە بەئاگا دێی دەبینی کەسێك لەماڵەوە بانگت دەکات.

سەبارەت بەو کەسانەی کە پێیان وایە خەو راستە و دەبێ باوەڕمان پێی بێت بە بەڵگەی خەوەکەی پێغەمبەر یوسف.

لە راستیدا پێغەمبەران لە ڕووی توانـاوە بەراورد نـاکرێن لەگەڵ مرۆڤی ئاسایی، ئەوان تایبەتمەندیان هەیە بە ئەوەی پەیوەندییەکی باشتریان لەگەڵ خوا هەبێت و بتوانن باشتر قەناعەت بەخەڵک بهێنن.

پرسیارەکە ئەوەیە، ئایا باوەڕت بە خەو هەیە؟!

ڕێــژەی هەرە زۆری خەڵــك باوەڕیــان بە خەو هەیە، هەنــدێکیشیان باوەڕێکی بەهێزیان پێی هەیە.
کاتێك لە کەسێك دەپرسیت بەچی باوەڕت بەخەو هەیە، دەڵێت
چونکە خەوەکانم بەدیهاتوون و هەندێکیان چیرۆکەکەی پێغەمبەر یوسف وەك بەڵگە دەهێننەوە.

ئەم وەڵامە وەڵامێکی تەواو نییە و واقیعی نییە چونکە هەر خودی ئەو کەسەی ئەم قسەیە دەکات دەیان و سەدان خەو دەبینێت کە هیچیان نایەنە دی، جگە لە ڕێژەیەکی زۆر کەم نەبێ، کە بەهۆی بیرکردنەوەی خۆیەوە یان لە ڕێی ڕێکەوتەوە هاتووەتە دی.
سەبارەت بە خەوەکەی پێغەمبەر یوسف و هاوڕێکانی لە بەندینخانەدا، ئەگەر بیری لێ بکەینەوە ئەوا مرۆڤی ئاسایی بەراورد ناکرێت لەگەڵ پێغەمبەر ئەو بەخششی تایبەتی هەیە کە خوا پێی داوە، سەبارەت بە هاوڕێکانیشی راستە مرۆڤـی ئاسـایی بـوون بەڵـام ئەو سـەردەمە تایبەتمەندی خۆی هەیە و دووبارە بەراورد ناکرێت لەگەڵ ئێستادا،

هەروەك چۆن لە سەردەمی مووسادا سیحر هەبوو و لە سەردەمی عیسادا چارەسەری نەخۆشی□كان هەبوو.

.

محمد احمد محمد

شەوانە … شیعر : أحمد شاملو … و: پشکۆ ناکام

کۆڵا نەکان باریکن
دوکا نەکان داخراون
ماڵەکان (خانوەکان) تاریکن
دەرگاکان شکاون
تار و کەمانچە
لە دەنگ دابڕاون
کۆڵان بە کۆڵان
مردوو بەڕێ ئەکەن

سەیرکە :
خەڵک لەگەڵ مردوەکا نا
ناڕۆن
تەنا نەت
بە مۆمی گیان سپاردنیشەوە
ناڕۆن
گەر چرایان خامۆشە
لە بێ" نەوت"یا نیە
کە ئێستا
لەم ڕۆژگارەیا
نەوت وەک کۆڵە پشت□ □□□

برا دەران :
من چیتر حەوس□□م نی□

بۆ چاکەکان ئومێد
و
بۆ خراپەکان گلەییم نیە
گەر چی لەوانی تر
دوور نیم
کارم بەسەر ئەم کاروانەوە نیە

کۆڵانەکان باریکن
دوکانەکان داخراون
ماڵەکان (خانوەکان) تاریکن
دەرگاکان شکاون

-________

چیرۆکەشیعرەکانی فایق بێکەس بۆ منداڵان … رەزا شوان

چیرۆکەشیعری منداڵان، جۆرێکی گرنگە لە جۆرەکانی شیعر بۆ منداڵان. دوو هونەرن لە هونەرێکدا ئاوێزانی یەکتری بوونە. شیعرە و چیرۆکیشە، بە واتا دووڕەگە. لە رووخساردا شیعرە و لە ناوەڕۆکیشدا چیرۆکە. بنەما سەرەکییەکانی شیعر و چیرۆکیشی تێدایە. وەکو چیرۆک بریتییە لە: کەسایەتی یا پاڵەوان (مرۆڤ، ئاژەڵ، باڵندە)، پێشەکی، رووداو، فۆرم، ناوەڕۆک، گرێ، کۆتایی. وەکو شیعریش بریتییە لە: جوانی و شیرینی زمان، شێوازی هێنینەوەی ئاسان، کێش و سەروای سووک و ناسک، ترپە وموزیک. هەمووشیان چیرۆکێک دەگێڕنەوە. بە زۆریش چیرۆکێکی ئەندێشەییە زیاتر لەوەی کە چیرۆکێکی ریالیزمی بێت. هەر چیرۆکەشیعرێکیش مەبەستێک یا زیاتر دەگەیەنێت. مەبەست و ئامانجی شاعیرانی نووسەری چیرۆکەشیعر بۆ منداڵانی کورد، لە پاڵ چێژ و خۆشی بەخشین پێیان، ئامانجیشیان هۆشیاری کردن و رۆشنبیری کردن و رێنمایی کردن و ئاراستەکردن و پەند فێرکردن و سوود بەخشینە بە منداڵانی کوردمان.
ئەمە لە مانگی (دێسەمبەر/٢٠١٩) دا، لەژێر ناوی (چیرۆکەشیعر لە

ئەدەبی منداڵانی کورد) دا، نووسینەکمان بڵاوکردەوە، تێیدا باسمان لە چیرۆکەشیعر لە ئەدەبی منداڵانی کورد کردووە. ئاماژەشمان بە ناوی چەند شاعیرێکی ناسراوی کوردمان کردووە، کە چیرۆکەشیعریان بۆ منداڵان نووسیون. چەند نموونەیەکی چیرۆکەشیعری کوردیشمان بۆ منداڵانی کورد نووسیوە. بۆیە لەمە زیاتر درێژە بە چیرۆکەشیعر نادەین.. دێینە سەر سەرناوی نووسینەکەمان (چیرۆکەشیعرەکانی فایق بێکەس بۆ منداڵانی کورد).

(فایــق بێکەس) شاعیرێکی کورد و کوردستان پەروەری دلێر و بوێر و قسە لە روو بوو، بە کوێرەوەری و مەینەتی ژیا، بەڵام بە سەربەرزی شکۆداری سەری نایەوە. بێکەس لە ساڵی (١٩٣٣) تا ساڵی (١٩٤٨) واتا تــا ســاڵی کۆچکردنــی، مامۆســتایی قوتابخانەی ســەرەتایی بــوو، لە قوتابخانەکانی (بازیان و تەوێڵە و هەڵەبجە و سلێمانی) دا، وانەی بە قوتابیانی کورد وتۆتەوە و فێری سروودی کوردی کردوون رۆحی کورد و کوردستان پەروەری خستۆتە دڵیانەوە.

بێکەس بێجگە لە زمانی کــوردی، زمــانی عەرەبــی و فارســی و تــا رادەیەکیش ئینگلیزیشی دەزانی، بە تایبەتیش زۆر بە باشی زمانی عەرەبی دەزانی. چەند هۆنراوەیەکی بە عەرەبی داناوە.

شیعر لای فایق بێکەس پەیامێکی نەتەوەیی بووە. بێکەس ئەوەندەی گەیاندنی ئەو پەیامەی لا مەبەست بووە، کەمتر ئاوڕی لە جوانکاری و لە هونەر و فانتازی شیعر داوەتەوە.. بێکەسی خاوەن شیعری (وەتەن، داری ئــازادی، بیــست و حەوت ساڵە، ســروودی وەتەن ئــاواکەی) و بە دەیان شیعری نیشتمانی تر. لە هەموو بوارەکانی شیعردا، شیعری نووسیوە. (لای لایە) یەکی جوانیشی بۆ (شێرکۆ) ی کوڕی نووسیوە.

فایق بێکەس لە تەمەنی (٤٣) ساڵیدا، لە رۆژی (١٨/ دیسەمبەر/١٩٤٨) کۆچی دوایی کرد. لە گۆڕستانی (سەیوان) لە شاری سلێمانی بە خاک سپێرا.

پــاش مردنــی بە چەنــد رۆژێ، لە لایەن حکــومەتی رەگەزپەرســت و کۆنەپەرستی ئەو سەردەمەی عێراق، فەرمانی لە ئیش دەرکردن و گرتنی دەرچووە.

فایق بێکەسی نەمر، منداڵانی کوردیشی لە شیعرە جوانەکانی بێبەش نەکــردوون. وەک مامۆســتایەک و شــاعیرێک، تێکەڵ بە جیهــانی پــاکی منداڵانی کورد بووە و لە نزیکەوە لە خواست و هــیوا و راز و نیازی پاکیان تێگەیشتووە. لێیان تێگەیشت کە چەند تامەزرۆی شیعری ناسک و سروودی نیشتمانی و چیرۆک و چیرۆکەشیعری جوان و خۆشن. بێکەس تێکڕا (٢٠) شیعر و چیرۆکەشیعر و ئۆپەرێت و سروودی بۆ منداڵانی کوردمان نووســیوە. لەو ژمــارەیە (٥) یــان چیرۆکەشیعــرن. یەک ئۆپەرێتیشــی تێدان. کە لە ساڵانی سییەکانی سەدەی رابردوودا نووسیویانی. بە

داخەوە کە تەمەنی بێکەس کورت بوو، ئەگینا زۆرتری بۆ منداڵانی کوردمان دەنووسی. منداڵانی کوردمان هەموو رۆژێک، لە کاتی ریزبوونی پێش چوونە پۆلەوە، لە قوتابخانەکانی کوردستاندا، بە ئەوپەڕی رێز و شکۆدارییوە، بە چڕینی سروودی (خوایە وەتەن ئاواکەی… چەند دڵگیر و شیرینە) یادی شاعیری گەورەی نیشتمان پەروەرمان (فایق بێکه‌س) ی نەمەر دەکەنەوە.

فایق بێکەس لە خۆ تاقیکردنەوەی لە بواری نووسینی چیرۆکەشیعر بۆ منداڵانی کورد سەرکەوتووە.. نووسینی چیرۆکەشیعر بۆ منداڵان، کارێکی هەڕەمەکی و ئاسان نییە، شاعیرێک گەر توانایەکی بەرزی ه□ینەوەی نەبێت و شارەزای بنەماکانی چیرۆکی منداڵان نەبێت، ناتوانێت چیرۆکەشیعرێکی ناسک و جوان بۆ منداڵان بنووسێت.

دێینە سەر چیرۆکەشیعرەکانی فایق بێکەس بۆ منداڵانی کورد. ئەمانە ناوی هەر پێنج چیرۆکەشیعرەکانێتی (تەمەعکاری، یەکێتی، جووتێ کۆتر و بۆقێک، شێرۆ و مار، هەرەوەزی) ئۆپەرێتەکەشی بە ناوی (شوان و مه‌ڕه‌کانی) یەوەیە. وەکو نموونە لەم نووسینەماندا، سێ لە چیرۆکە شیعرەکانی و ئۆپەرێتەکەی فایق بێکەس دەنووسین.

شێرۆ و مار

ش□□ر□ کوڕێکی چاکە
زۆر بە رەحم و دڵ پاکە
رۆژێ لە چلەی زستان
مارێکی دی لە کۆڵان
وا لە سەرما سڕ بووە
بە عەینی وەک مردووە
زۆری بەزەیی پیا هات
وتی من ئەیدەم نەجات
دەس بەجێ مارەی هەڵگرت
خێرا بۆ ماڵەوەی برد
ئاگرێکی بۆ کردەوە
مارەی گەرم کردەوە
ئەمجا مارەی بەد خوو
سەرمای لە بەدەن دەرچوو
چاکەی ل□ بەرچاو نەما
پەلاماری ش□□ر□ی دا
کوڕ دەستی کرد بە هاوار
باوکەکەی کرد خ□ بەردار
کەوتە فریای دەست و برد

مارەکەی لەت و پەت کرد
ئەمجارە رووی کردە شەرە
وتی: رێگە ئەگەر تە
قسەی من لە گوێ بگری
تووش نابی تا ئەمری
“چاکە دەرحەق کەسانێ
بکەی کە پێی بزانێ”

بێکەس لە دوا دێری ئەم چیرۆکەشیعرەدا، بە روونی مەبەستەکەی نووسیوە.. بە ناوی باوکی شێرەوە، کە گوێی لە ئامۆژگاری بگرێت و پەند و وانە وەربگرێت و جارێکی تر نەکەوێتە هەڵەوە.. لە دیوانەکەیدا نووسراوە وەرگێڕاوە، ئەماژە بەوەش نەکراوە کە لە چ زمانێکەوە وەریگێڕاوە. بەڵام من ئەم چیرۆکە، بە چیرۆکێکی رەسەنی فۆلکلۆری کوردیمان دەزانم. جارێک بە ناوی (مارەکەی شێخ هەمەر) ەوە دەیگێڕنەوە، کە لەم چیرۆکەدا مارەکە لە ناو کەمەڵەێ دەکە زییەکدا پێپکەی کردووە، شێخ هەمەری جووتیار نازانی ماری تێدایە، ئاگر بە دەڕکە زییکەوە دەنێ تا بیسووتێنێ، مارەکە کە گەرمی پێدەگات، خۆی بە شەنەکەی شێخ هەمەردا هەڵدەواسێ و خۆی بە ملییەوە دەئاڵێنێ، تا پێوەی بدات، رێوییەک دێت و دەبێت بە قازی و شێخ هەمەر لەو مارە رزگاردەکات و مارەش دەکوژرێت. هەر ئەم چیرۆکە لە دەقێکی تردا (مارەکەی مام هەمەر)ە، کە لە چلەی زستاندا لە ناو بەفردا، لە سەرما سڕبووە، مام هەمەر دەیخاتە باخەڵیەوە تا گەرمی بێتەوە. مارەکە کە گەرمی بۆوە، ویستی بە مام هەمەرەوە بدات. لێرەشدا قازی رێوییەکە و مام هەمەر رزگار دەکات. مارەکەش دەکوژرێ و سزای بێ ئەمەکی و نیاز خراپی خۆی وەردەگرێت. کەواتە پاڵەوانی ئەم چیرۆکە مام (هەمەر) ە. بێکەسی نەمر وەکو چیرۆکەشیعر دایڕشتووە، ناوی پاڵەوانەکەشی (شێرە) یە، رەنگە فایق بێکەس بە خۆشەویستی لە جیاتی ناوی (شێرکو) ی کوڕی لە جیاتی ناوی مام، یا شێخ (هومەر) ناوی شێرەی داناوە. فریاڕەس و قازییەکەشی باوکی شێرەیە. ئەمەش شتێکی ئاساییە و لە چیرۆکی گەلانی جیهانیشدا، نووسەران چیرۆکە فۆلکلۆرییان، بە چەند دەقێکی جیاواز نووسیون. بەڵام دەقەکەی فایق بێکەس و دوو دەقەکەی تریش، هەر هەمان ناوەڕۆکیان هەیە. بەدکاریش هەر مارەکەیە، هەمان مەبەستیش دەدەن بە دەستەوە.

مەبەستی ئەم چیرۆکەشیعرە ئەوەیە: نابێ مرۆقی دڵپاک و چاکەخواز و خۆشباوەڕ و سۆزدار و بە بەزەیی، هێندە بڕوا بە مرۆقی بەدکار و نیاز گڵاو و نەیار و بێ ئەمەک بکا و بەزەیی پێدا بێتەوە، گەر لە تەنگانەشدا بوو. چونکە ئەو کەسە بەدخووانە کە کەوتە شەنەیی، لە

جیاتی سوپاس و پێزانین و پاداشت، بە خراپە و ناپیاوی وەڵامی چاکە و پیاوەتی دەدەنەوە. گەرچی کورد دەڵێ:"هەر چاکە چاکە" ئەمەی کورد لە پاش ئەم دروشمەدا زۆر زیانمان لێکەوتووە، دوژمنانی گەلەکەمان، لە کاتی لاوازییان و تەنگانەیاندا، هەمیشە دڵپاکی و خۆشبڕوایی کوردیان قۆستۆتەوە. کە کەوتوونەتە شێنەیی و بەهێزبوونە، گەورەترین زیان و زەبر و تاوانیان دەرحەق بە کورد کردوون. بە نامەردی و ناپیاوەتی، پاداشتی پیاوەتی کوردیان داونەتەوە.. بۆ دەیان نموونەمان لەم بارەیەوە هەیە.

وا دیارە نووسەری ڕەوانشاد، مامۆستا (مستەفا نەریمان) ئاگای لەوە نەبووبێت، کە بێکەس ئەو چیرۆکەشیعرەی نووسیوە. مامۆستا نەریمانیش هەر هەمان چیرۆکی بە چیرۆکەشیعر هۆنیوەتەوە، لە ژمارە (٤)ی گۆڤاری (دەنگی گێتی تازە) بەرگی پێنجەم، ساڵی سێیەم، لە (١٩٤٦) بە ناونیشانی (ڕۆڵە: چاکە بە نەیار مەکە) بڵاوی کردۆتەوە.

ئەمە چەند دێڕێکە، لە چیرۆکەشیعرەکەی مامۆستا مستەفا نەریمان:

مارێکی مەلعوون لە ڕۆژێ سەردا
پەپکەی خۆی دابوو لە دەشت و دەردا
ڕێکەوت منداڵێک لەوێوە ڕەیشت
کە چاوی پێکەوت کەمێ لەلای نیشت
گرتیە باوەشی گەڕاوە بە ماڵ
خستیە لای ئاگر گەرمی کرد بە حاڵ

مامۆستا نەریمانیش، کۆتایی چیرۆکەشیعرەکەی، هەر بەو مەبەستە کۆتایی پێدەهێنێت، کە سپڵە و خراپەکار کە لێرە (مارەکەیە) نرخی بەدکاری و بێ ئەمەکی خۆی وەردەگرێ و تیادەچێت. مەبەستیش وریاکردنەوەی منداڵانە کە بە ئاگابن لە کەسانی چاکە پێنەزان.

بەڵام پێویستە ئاماژەش بەو ڕاستییەش بدەین، کە هەمان چیرۆک، بە هەمان کۆتایی و مەبەست، یەکێکە لە چیرۆکە ئەفسانەییەکانی (ئەزوپ: ٦٢٠ــ ٥٦٤ پ. ز) ی یۆنانی بە ناوی (جووتیار و مار) ەوەیە. کەڵە ئەفسانەنووسی فەڕەنسیش (جان دی لافۆنتین: ١٦٢١ـــ ١٦٩٥) ی لە ئەزوپەوە وەری گرتووە و بە چیرۆکەشیعر دایڕشتووە. ژمارە (١٤٩) یە لە چیرۆکەشیعرەکانی لافۆنتین.

میری شاعیرانی عەرەبیش (ئەحمەد شەوقی : ١٨٦٨ ـ ١٩٣٢) کە بە ڕەسەن کوردە. زۆر سەرسامی چیرۆکەشیعرەکانی (لافۆنتین) بووە و کاری تێکردوون. بەشی هەرە زۆری چیرۆکەشیعرەکانی بۆ منداڵان، لە لافۆنتینەوە وەریگرتوون. بە زمانی عەرەبی بە چیرۆکەشیعرەوە بۆ منداڵانی عەرەبی هۆنیونەتەوە.

تەمەعکاری

دوو پشیلەی جووت و ڕێک

هەستان و چوونە جێیەک
بۆ دزینی سەلکێ پەنیر
کوتنە پیلان و تەدبیر
وەختێ تەدبیر رێک خرا
شوێن و رێگا دانرا
چوونە سەری دوو بە دوو
پەنیریان دەسگیر بوو
بۆ تەماع و بەشی زۆر
لێیان بوو بە شەڕ و شۆڕ
تێر و پڕ لە یەکیان دا
تاکو هێزیان لێ بڕا
کاتێ تەواو ماندوو بوون
شەرعیان بردە لای مەیموون
وتیان ئ□ت□ک□ینە قازی
هەردووکمان بکە رازی
مەیموون هەستا زوو بە زوو
هێنایە پێش تەرازوو
پەنیری ل□ت□کرد بە دەم
بەشێ زۆر و بەشێ کەم
خستیە ئەم سەر و ئەو سەری
تەرازووەکەی هەڵبڕی
دەستی کرد بە کێشانی
لایەک گرانی هانی
مەیموون قەپاڵی لێ گرت
تا بە جارێ کەلی کرد
ئەمجا بچووک بوو سەرکەوت
ئەوەی تریشیان داکەوت
لەم پاروویەک لەو پاروو
تا پەنیری خوارد هەموو
پشیلەکان ب□ بێ بەش
مانەوە مات و رووڕەش
خۆڵاسەی ئەم قسانە
تەماعکار پەشیمانە
ئەوی بەد و ناڕێکە
بە دڵ نەفرەتی لێکە

بێکەس لە دوو دێڕی کۆتایی ئەم چیرۆکەشیعرەشدا، مەبەستەکەی و پەندوەرگرتنی بە جوانی دیاری کردووە. خۆزگە وشەی (دزی) ی تێدا

نەبوایە، چونکە وشەگەلێکی وەک (دزی، درۆی کرد، فێڵێ کرد، کوشتی، هەڵیخەڵەتاند،…) لە ئەدەبی منداڵاندا، بە وشەی نەرێنی دەزانرێن. گەرچی ئەم وشانە رۆژانە لەناو خەڵکیدا بەکاری دەهـێینن و ئاساییە بە لایانەوە.. بەڵام با منداڵان لە منداڵییەوە فێری ئەم وشانە نەبن و پێیان ئاشنا نەبن.
لە چەند دەقێکی ئینگلیزیدا، لە جیاتی وشەی دزی (ده‌ستیان که‌وت) یا (دۆزیانه‌وه) وە، لە بری (دزی) بەکارهێنراون. هەر لە هەندێ دەقی ئینگلیزیدا لە باتی (سەلکێ پەنیر) یش (نانێك) یا (كێكێك) نووسراوە. لە جیاتی بوو به (شه‌ڕیان) (بوو بە هەرایان) یا بوو بە (ناخۆشیان) یا (رێکنەکەوتن) بەکارهێنراون. بەڵام هەمان کۆتایی و مەبەستیان داوە بە دەستەوە. کە ناکۆکی و مشتومڕ و رێنەکەوتن و نەسازان گەمژەییەوە. زیان و پەشیمانی و رووبەشیان بە دواوەیە. پەشیمانیش بێ سوودە. لایەنی سێیەمیش لەم ناکۆکی و شەڕانە سوود وەردەگرێت.. هەر وەکو چۆن مەیموونەکە کە لایەنی سێیەمە سوودی لە ناکۆکی و رێنەکەوتنی دوو پشیلەکە وەرگرت و سەلکە پەنیرەکەیانی خوارد.
ئەم چیرۆکە یەکێکە لە چیرۆکەکانی ئەفسانەنووسی جیهانی بۆ منداڵان (لاڤـونتین)ە. بەڵام بێکەس بە چیژێکی کوردی و بە شێوازێکی ناسکتر لە لاڤۆنتین دایڕشتووە.

ئایا پێتان وا نییە، کە هەردوو حیزبە دەسەڵاتدارەکەی باشووری کوردستان، وەکو دوو پشیلە دزەکەی سەلکە پەنیرەکەی ئەم چیرۆکەشیعرە نین..؟؟ کە سامانی گەلەکەمانیان دزیون و لەسەر دابەشکردنی مشتومڕ و شەڕ و شۆڕیانە؟ داگیرکەرانی کوردستانیان کردوون بە قازی بە ناوبژیکەری خۆیان! کە (تورکیا و ئیران و عێراق) ن، ئەوان سەلکە پەنیرە دزراوەکەیان دەخۆن، واتا سامانی دزراوی گەلەکەمان، لە سایەی نۆکەری و خۆدانە پاڵی تورکیا و ئێران و عێراق. سامانی باشووری کوردستان، بە تاڵانی دەبەن و دەیخۆن. رووبەشیش بۆ هەردوو حیزبە دەسەڵاتدارەکە ماوەتەوە و دەمێنێتەوە.. گوێشیان لە برسێتی و کوێرەوەری و ژیانی سەختی گەلەکەمان نییە.
شوان و مەڕەکانی
شوان:
مەڕەکانم چەند جوانن
چەند بە کەڵک و بەسەزمانن
ب□□□ن.. ب□ ئ□□و لای□
ز□ر ل□□و□ی چاکی تیایە
مەڕوکان:

لوورەی گورگێ دێتە گوێمان
نزیک کەوت□وە لێمان
ئەگەر تۆ زوو نەگەی پێمان
ئەو بەدخووە دێتە رێمان

شوان:

لە لوورەی ئەو هیچ مەترسن
ئەگەر لەو گورگە ئەپرسن
وا رای کرد و ملی شکان
“بازە”ی دی، رۆیی و تێی تەقان

مەڕەکان:

بەهارمان هەر بۆ بمێنێ
خودا ت□م□ان لێ نەسێنێ
لە چاکەی تۆ هەر دەرناچین
هەتا مردن گەردن کەچین

شوان:

تاریکی داهات و شەوە
جا نۆرەی دۆشین و خەوە
ئەوا ئەمڕۆشمان تێپەڕان
بچینەوە بۆ دێکەمان

ئەم ئۆپەریتەشیعرەی فایق بێکەس بۆ منداڵانی قۆناغی باخچەی منداڵان و بو قۆناغی سەرەتاییش لەبارە، ئۆپەرێتێکی کورت و سووک و ئاسانە. منداڵانی کوردمان دەتوانن بە ئاسانی لەبەری بکەن. دەشتوان بە کۆمەڵ ئەم ئۆپەرێتە بکەن بە یارییەکی خۆش. گورگ هێمایە بۆ هاری و زورداری و چاوچنۆکی.. یا مەبەست لە گورگ، دەسەڵاتی زۆردار و ستەمکارە. مەڕیش هێمایە بۆ گەلێکی ژێردەستەی بێ دەسەڵات. کە لەلایەن دەسەڵاتداری زۆردار و ستەمکارەوە سەرکوت و دەمکوت دەکرێ و دەچەوسێنرێتەوە.

فایق بێکەس لە پەرتووکی (القراءة المصورة : خوێندنه‌وه‌ی وێنه‌دار) ئەم ئۆپەرێتەی وەرگرتووە. بەڵام بە تام و چێژێکی کوردییەوە، لە زمانی عەرەبییەوە، وەرگیڕاوە بۆ سەر زمانی کوردیمان. هێندە جوانی هۆنیوەتەوە، هەست بەوە ناکرێت کە وەرگێڕاوبێ.

(*) سوودم لەم سەرچاوانە وەرگرتووە:
١ــ دیوانی فایق بێکەس. محەمەدی مەلا کەریم.. چاپی دووەم.. سلێمانی.. ٢٠١١
٢ــ بدايات القصة الشعرية في ادب الاطفال وتطورها.. دكتورە طاهرە داخل طاهر.

٣ـ چاوپێخشانێک بە مێژووی ئەدەبی منداڵان.. رەزا شوان.. کەرکووک.. ٢٠١٥
٤ـ ئەدەبی منداڵان لە گۆڤاری گەلاوێژ. ئەحمەد سەید عەلی بەرزنجی. سلێمانی ٢٠١٠

رەزا شوان
نەرویج: ٩/ یوونی/٢٠٢٠

مانیفێستی عەشق.. بەشی حەوتەم..
تێکست: ستیڤان شەمزینی

زۆر سەرسووڕهێنەرە
هیچ چریەکم ناڕوا بێ بیرکردنی تۆ

لەوت وەک بادە وایە
هەر رژایە سەر لێوم پێی مەست ئەبم

دەستم دەبەتە پارچەیەک پشکۆ
گەر بکەوێتە ناو تەنووری سینگتەوە

رەحم دەکەوێتە سەما
کە پەنجەکانم لە گۆی مەمکت ئەخشێ

دەستەکانم کۆترئاسا
لە بەرزاییەکانی سینگتا هێلانە دەکەن

ئیرەیی بە ستیانەکەت دەبەم
چوون دەمی لە مەمکەکانت گیر کردووە

مەمکەکانت دوو جۆگەی سازگارن
حەزەکەم رۆژی سەد جار لێی بخۆمەوە

مەمکەکانت دوو پێکی شیرینن
حەزەکەم رۆژی هەزار جار بینی پێوەنێم

مەمکەکانت دوو گووڵی رەونەقدارن
منیش مناڵێکی لاسار کە ئارەزووی گووڵڕنینم هەیە

حەزەکەم وەک گەڵایەکی رووت
بۆ هەمیشە بوەرێیتە سەر چیمەنی سینگم

تۆ دەریایەکی هێمنی
شەپۆلەکانت ئەوینە و
بێدەنگیت تابلۆ

تۆ ئینجانەیەکی
دڵم وەک گوڵێکی سوور تێتدا رواوە

پێمدەڵێن شیعرەکانت جوانە
بێئاگان لەوەی تۆ لە هەموو شیعرەکانم جوانتری

ئەو تاریکییە ترسناکە ژیانی منە
ئەوەش تۆی بە چرای ئەشقەوە بەرەو رووم دێی

کاتێک وتت خۆشم ئەوێی بۆ هەمیشە
تۆوی پێکەنینت لە پێدەشتی رۆحما چاند

بەسەرچوو … شاڵاو رێتا

بە بولبول بڵێن:
با ئیدی نەخوێنێ
ئاوازی ئەم قەسیدەیە
بوو بە فۆسڵ.

بە هەڵۆ بلێن :
با هێرش نەبا
ئەم چڕنوکە بوو بە ئەنفال
بوو بە (17)ی شوبات ،
بوو بە کاوە گەرمیانی و بوو بە ڕانیە.
‌
بە مەلا بلێن:
با لە وەعز گەرێ
ئەم کوبرای قەبرە کەوتە سەما

بە ئومێد بلێن:
با لەدەرگا نەدا
لە دەرگادان بەسەرچوو.

تیرۆرکردنی “مەلەک” تاوانەکی ڕەگەزپەرستی تری ئەردۆگانە.. ڕەزا شوان

لە ڕۆژی یەکشەممەی (١٨/ ئادار/٢٠١٨) دا، کە سوپای دڕندە و خوێنڕێژی تورکیا و جاشه ئیسلامییە به‌کرێگیراوه‌کانی شاری (عەفرین)ی ڕۆژئاوای کوردستانیان داگیرکرد، لەو ڕۆژەوە تا ئەمڕۆ.. چەندین تاوانیان بەرانبەر بە گەلی کوردمان لە شاری عەفرین و شارۆچکە و گوندەکانی سەر بە عەفرین ئەنجام داون و دەدەن. بە هەزاران کوردی سڤیلی ئەم شارە کوردستانییەمان کە جێی هەزاران ساڵەی باوباپیرانیانە، لە ترسی دڕندەیی و بێڕەوشتی و نامەردی سەپای تورکیا و جاشە بەکرێگیراوەکانیان، شارەکەیان و ماڵ و سامان و زەوییەکانی خۆیان بەجێهێشتوون و ئاوارەبوونە و لە ژیانێکی زۆر سەخت و کوێرەوەریدا دەژین. ئەو کوردانەش کە لە عەفرین دا ماونەتەوە، لە لایەن سوپای تورکیا و جاشە بێڕەوشتەکانیانەوە ستەمێکی زۆریان لێدەکەن، تا ئێستا بە دەیان لاوی کوردی بێتاوانیان شەهیدکردوون. بە سەدان لاو و کچ و ژنانی کوردیان بردوون و تا ئەمڕۆش چارەنووسیان نادیارە. دەستڕێژیان کردۆتە سەر چەند ژن و کچی کورد، بە ئاشکرا و بێ شەرمانە ماڵ و دوکانەکانی کوردیان دزی و دەدزن، بە زۆرداریش پارە لە خەڵکی عەفرین وەردەگرن. ترس و تۆقینێکی زۆریشیان خستۆتە ئەم شارەوە. گەلێ لە شوێنەوارە مێژوویەکانیان وێران کرد و شتە دێرینەکانیان دزی، ڕووبەرێکی زۆریش باخی زەیتوون و میوە و چەمی ناوچەکەشیان سووتاند، بە زۆریش دەیانەوێ زمانی تورکی بسەپێنن، و لە هەموو شوێنێکیشدا ئاڵای تورکیایان هەڵکردووە.

بە هەزاران ماڵە عەرەبیشیان لە (غوتە و ئەدلەب و حەما و حومس و دەرزوور) ەوە، بۆ عەفرین هێناون و نیشتەجێیان کردوون و دیمۆگرافیای شارەکەیان گۆڕیوە.

بە شەوانیش لە عەفرین و شارۆچکەکانیدا، هەڵدەکوتنە سەر ماڵە کوردەکان و کوڕ و کچی لاو و هەرزەکاری کورد دەگرن و بێسەر و شوێنیان دەکەن، بۆ ئەوەی کە کورد ناچاربکەن کە عەفرین بەجێبهێڵن.

هەموو ئەم پیلانانەش بە ئاگاداری خودی ئەردۆگانی دیکتاتۆر لە لایەن هەواڵگری تورکیا و جاشەکانیانەوە داڕێژراون و جێبەجێیان دەکەن.

رۆژی گرتنی عەفرین رۆژێکی رەشە و پەڵەیەکی قێزەوەنە بە نێوچەوانی کۆمەڵگای نێودەوڵەتی و نەتەوە یەکگرتووەکان و مافی مرۆڤ و مرۆڤایەتییەوە، تا ئەمڕۆش لە ئاستی تاوانەکانی تورکیا، دەرھەق بە گەلی کوردمان لە عەفرین و لە هەموو شار و شارۆچکە و دێیەکانی رۆژئاوای کوردستان دا، بێدەنگن. بێدەنگیان بووە بە هاندان بۆ ئەردۆگان، بۆ درێژەدان بە تاوانە دڕندەییەکانی و بە نامەردییەکانی دەرھەق بە گەلی کوردمان. رۆژ نییە کە بە قێزەوترین و بە دڕندەترین و نامەردترین شێوە، سوپای تورکیای رەگەزپەرست و جاشە هاوپەیمانییەکانیان لە شاری عەفرین و لە شارەکانی تری کوردستاندا(جۆرج فلۆید) ێکی کورد شەهید نەکەن. کەچی کەس و هیچ دەوڵەتێک پرۆتیستۆ و شەرمەزاری تورکیا ناکەن.. کە رەگەزپەرسترین و تیرۆرسترین دەوڵەت و رژێم و نەتەوە لە هەموو جیهاندا، دەوڵەت و رژێم و نەتەوەی تورکە. زۆر لە نازییەکان نازیترن. دە رۆژ بەر لە ئێستا، لاوێکی کورد (بارش جاکان) ی تەمەن بیست ساڵانیان، لە شاری ئەنقەرەی پایتەختی تورکیادا تیرۆرکرد.. هەر لەسەر ئەوەی، کە گوێی لە گۆرانی کوردی گرتبوو، زۆر بە نامەردانە، تورکە رەگەزپەرست و توند□و□کان بە دڕندەترین شێوە (بارش جاکان) یان تیرۆر کرد. ئایا رەگەزپەرستی و دڕندەیی وا لە کوێی جیهاندا هەیە؟؟

بە پیلان داڕشتن و بە ئاراستەکردنی راستەوخۆی هەواڵگری تورکیا، جاشە ئیسلامییە بەکرێگیراوەکانی بە ناو (سوڵتان موراد) له عەفرین، لە روژی (٢٣/مای/٢٠٢٠) دا، لە گوندی (دەروێش) ی سەر به شارۆچکەی (شەرا) ی سەر به عەفرین. ئەم دڕندە بێڕەوشتانە، کچێکی هەرزەکاری کوردیان رفاند، کە ناوی (مەلەک نەبیه خەلیل) ه و تەمەنی (١٦) ساڵە. بێسەر و شوێنیان کرد کەس نەیزانی بکە بۆ کوێیان برد و چییان لێکرد.. تا رۆژی یەکشەمەی رابردوودا (٧/ یوونی/٢٠٢٠) تەرمی کچێکی کوژراوی فڕێدراو لە کێڵگەیەکی گوندی (فێرزی) سەر به شارۆچکەی (ئەعزاز) دۆزرایەوە. کە تەرمی شەهید (مەلەک نەبیە خەلیل) بوو، بەڵام تا ئێستاش هەواڵگری تورکیا خۆی لەم تاوانە گێل دەکا، بە تەرمێکی ناسنامە نەناسراو ناویان بردووە، تەرمەکەشیان برد بۆ مەیتخانەی نەخۆشخانەی شارۆچکەی ئەعزاز. کە لەژێر دەسەڵاتی سوپای تورکیا و جاشەکانێتی. کە ئەم هەواڵە بڵاوبۆوە. هەواڵگری تورکیا و جاشەکانی سوڵتان موراد، چوونە ماڵی دایک و باوکی مەلەک و هەڕەشەیان لێکردن، کە نابێت بە هیچ کلۆجێک باسی

کوشتنی کچەکەیان بکەن و ناشبێ پەیوەندی بە کەسوکاریانەوە بکەن و لەم بارەیەوە قسە بدرکێنن. هەواڵگری تورکیا و جاشەکانی سوڵتان موراد دەیانەوێت بە هەموو شێوەیەک ئەم تاوانەیان بشارنەوە و خۆیانی لێ بێئاگابکەن. هەر ئەو ڕۆژە هەواڵگری تورکیا، دایک و باوکی مەلکیان برد بۆ مەیتخانەی نەخۆشخانەی شاری عەفرین. بە ناسینی تەرمی کچەکیان. لەوێ تەرمی کچەکی لاویان پێشان دابوون، بەڵام ئەوە تەرمی مەلەکی کچیان نەبوو، بەڵکو تەرمی کچە لاوەکی تری کورد بوو، کە نەیان ناسیەوە کە کچی کێیە. هەندەی تر باری دەروونی دایکی مەلەک تێکچوو. چونکە هەواڵگری تورکیا و جاشەکانیان (مەلەک نەبیە) گولەباران کردووە، بە ئەوەی نەزانرێ کە چیان بەسەر هێناوە و بە چ شێوەیەکی دڕندانە و نامەردانەش، کچە کوردەکی هەرزەکاری تەمەن شانزە ساڵانیان تیرۆرکردووە، ویستیان بە زۆرداری تەرمی کچە تیرۆرکراوەکی تر بکەن بە ماڵ بەسەر دایک و باوکی مەلەکەوە.. دوایش کە مەیتی مەلەک لە مەیتخانەی نەخۆشخانەی ئەعزاز بە، بەچی دایک و باوکی مەلەکیان بردن بۆ مەیتخانەی نەخۆشخانەی شاری عەفرین؟! بۆ منداڵەکی ناو بەشکەش بەوا بەم سیناریۆیەی تورکیای بێڕەوشت دەکات..؟!

رێکخراوی مافەکانی مرۆڤ لە عەفرین، جەخت لەسەر ئەوە دەکەن، کە خێزانەکەی مەلەک هەڕەشەیان لێکراوە و لەژێر چاودێری ئاشکرا و نهێنیدان، گەر پەیوەندی بە هەر کەس و لایەنێک لە ناوەوەی ڕۆژئاوای کوردستان و دەرەوەدا بکەن، بە دەردی کچەکەیان دەیانبەن و دەیان کوژن. رێکخراوی مافەکانی مرۆڤ لە شاری عەفرین – لە دەرەوەی شاری عەفرین دان —— لە بەیاننامەیەکی بڵاوکراوەیاندا دەربارەی تیرۆرکردنی، مەلەک نەبیە، داوایان لە هەموو رێکخراوەکانی مافەکانی مرۆڤ و مرۆڤایەتی کردوون لە سەرووی هەمووشیانەوە، نەتەوە یەکگرتووەکان و موفەوەزییەی باڵای مافەکانی مرۆڤ، کە رۆڵی مرۆڤایەتی و ڕەوشتی خۆیان ببینن و فشار بخەنە سەر تورکیا بۆ کۆتایی هێنان بە داگیرکردن و کوشتن و رفاندن و بێسەر و شوێنکردن و ئەنجامدانی تاوان لە دژی گەلی کوردی بەتاوان لە عەفرین و لە ڕۆژئاوای کوردستاندا.. داواشیان کرد کە بەندکراوەکان، بە تایبەتیش کچان و ژنانی کورد ئازاد بکرێن. خێزانەکەی مەلەک نەبیەش بپارێزن، کە لەژێر هەڕەشەی کوشتندان لە لایەن هەواڵگری تورکیای ڕەگەزپەرست و جاشە ئیسلامییە بێڕەوشتە بەکرێگیراوەکانیان.

تاوانی تیرۆرکردنی مەلەکی هەرزەکار، نە یەکەمین تاوانی قێزەوەنی تورکیا و جاشە نامەردەکانی تورکیایە، نە دوا تاوانیشیان دەبێت.. ئەردۆگانی ڕەگەزپەرست، سوپای تورکیا و جاشەکانی سەرپشک کردوون کە هەچ تاوانێک بەرانبەر بەکورد بکەن.

زۆر بە توندی پرۆتیستۆی تاوانی قێزەوەنی تیرۆرکردنی شەهید (مەلەك نەبیە خەلیل) دەکەین. هەزارن هەزار تف و نەفرەتیش لە تورکیای رەگەزپەرست و لە جاشەکانیان.
هاوخەمی و ماتەمینیشمان بە خانەوادەکەی (مەلەک) رادەگەیەنین. هیواداریشین ئەو رۆژە نزیک بێت، کە ئەردۆگان و رژێمەکە رەگەزپەرستییەکەی رسوا و بە پەند ببن. ئەردۆگانیش دەبێ ئەوە بزانێ، کە نزیک بێ یا درەنگ، وەکو دیکتاتۆر و ستەمکارە خوێنڕێژە گۆڕبەگۆڕبووەکانی پێشتر، کە چارەنووس و کۆتایی رەش و رسوابوون و بە پەندبوونی لەوانەی پێشووتر باشتر نا بێت.

رەزا شوان

١٠/ یوونی/٢٠٢٠

چ ڕووبەڕوو بوونەوەیەکی هەرزەکارانەیە، ئەم جەنگە؟! ... هیوا کەریم مەلا

چ هەڵسانێکی مەئیوسە
ئەم دانیشتنە بێ مانایە؟!
چ هەنگاوێکی توانا پڕووکێنە
ئەم ڕۆیشتنە بێ هودەیە؟!
چ ڕووبەڕوو بوونەوەیەکی
هەرزەکارانەیە، ئەم جەنگە؟!
لەوەتەی خۆم ناسیوە
دەیەها ڕێچکۆڵەم ئەزمموودە کردووە
بۆ گەیشتن بە قولانجێك،
کەچی ئەو. لە هەر چرکەیەکدا
بستێکم داگیر دەکات،
لە هەر چاو ترووکانێکدا
لایەکی گوندی بوونم ڕادەماڵێ،

لە هەر هەناسەیەکدا
هەرەس بە کێوی یەقینم دەهێنێ،
ئەو. لە نێوان بوون و عەدەم
شەقامێکی دەزوولەیی و
بازگەیەکی پڕ لە کۆسپە و
تاسەیەکی گەورەیە،
گەورە بە بارتەقای گەردوون
فرە هێندەی داپلۆسینی ڕۆژهەڵات
باریك بە قەت ڕێچکەی کانیی،
ئەو. لەبەردەم دایە(نەبات)
بوێریی نەبوو. ئەژنۆی نەخستە سەر زەویی،
لە ژووانی (لالە خاوەر)
فرمێسکێکی جاویدانی. بە با نەدا،
ژیان
بەبێ ئەو. پڕ پڕ دەبێ لە پیریی
بە نەبوونی ماندوو دەبێت لە بەردەوامیی،
ئەو. دوێنیی باوکم
لە ئەمڕۆی من لوول دەداتن،
ئەمڕۆی منیش..
لە زەرفی نامەی، گوڵەبەڕۆژە فرۆشەکەی
بندیواری پیرە قەڵا،
ئەو. عەللاگەیەکی بە دەستەوە گرتووە
بۆ تەماتە فرۆشەکە نا…
بۆ کڕیارە بێتاقەتەکەی سەر گوفەکی زیندەگیی،
ئەو. ڕیمی هەموو هێڵەکانی پشکنیوە
ڕزگاریی. شۆڕش. شەهیدان،
ئەو کۆڵانی هەموو گەڕەکەکانی سەراوبن کردووە
کرێکاران. مامۆستایان. ڕاستیی،
ئەو. دەرگای هەموو خانووەکانی لە ڕێسمە بردووە
نان دین. جزیریی. ئاغابان،
ئەو. بە ناو هەموو وەرزەکاندا گوزەر دەکات
بەبێ ئەوەی. ساقۆی سپیی لەبەر بکات
بەبێ ئەوەی. کراسیی سەوز بپۆشێت
بەبێ ئەوەی. تیشێرتی زەرد تێهەڵکێشێت
بەبێ ئەوەی. بلووزی سووری بدڕێنێت،
ئەو. نە فرمێسکی هەیە نە زەردەخەنە
نە سەرەتای هەیە نە کۆتایی…

چیرۆك بۆ منداڵان: چۆن سێ پشیلەكە چوون بۆ سەردانی نەنەپیرە؟**یوری یارماش وەرگێران لە روسییەوە : ئەحمەد رەجەب

سێ پیشلە نێرە پێكەوە دەژیان، گەورەكەیان ناوی میاوبوو ، ناونجییەكە مورو بچكۆلەكە ششە.
نەنەپیرەیەكی ناسراو لە ماڵێكی ئەو بەری شەقامەكە دەژیا، پشیلەكانی بۆ نانخواردنی نیوەرۆ بانگهێشت كرد، ئەو رۆژە هەتاوو رووناك بوو ،پشیلەكان بەرانبەر بە دەرگای ماڵەكەی نەنەپیرەدانیشتن ، چاوەروانی كاتی نانخواردن بوون ، میاو پشیلە گەورەكەی ناویان وتی :

با پێكەوە بچینە ناو شەقامەكە ، ئۆتۆمبیل زۆرە ، یەكەمجار من دەرۆم ، گەیشتە لای دەرگاكەو ، لە بن دەرگاكە سەری بردە ژوورەوەو ، یەكسەر بە پەلە بەرەو دووا گەرایەوە.

م …میاو! ئۆتۆمبێل نییە ، ئۆتۆمبێل نییە ، بەڵام لەناو كەپرەكەی نەنەپیرە سەگێكی دڕ هەیە !.

ئەمجارەیان مورر چوو ، لە ژێر دەرگاكەوە بە وریایی سەیری سەگەكەی كرد بۆ ئەوەی بزانێت چۆن سەگێكەو ، چۆن چۆنی بەملاو بەولادا باز دەدات.

مور ر رر! بە بۆچوونی منیش ، وەك میاویش وتی ئەو سەگە دررو هارە.

پشیلە پچکۆلەکە ششە تەنها لووتی لە پەنجەرەکە دەبردە دەرەوەو ، لە سەرخۆ بە گۆی ئەواندا دەیچرپاند :

شش – ش- ش! منیش وەك ئێوە دەترسم ، تا ئێستا لە هیچ لایەك ، لە هیچ جێیەك سەگی وازلم نەدیوە.
لە ترساندا چاوەکانی داخست و ، بە هیچ جۆرێك نەیتوانی بجولێتەوە ، تا ئەو دیمەنە لە ژێر درگاکەدا دێتە بەر چاوت و، کتوپر بۆی راکشا.
هەتاوەکە ئەو ناوەی گەرمتر دەکرد.
نەنەپیرە چاوەروان بوو.
چێشتەکە ، دیارە دەمێکە ساردبووەتەوە....

دوورە ئەو سەگە بەو جۆرە بێت ، پیشلە گەورەکە ئەوەی وت و ، لە تەنیشت دەرگاکەوە دەیمیاواند.

دیارە بەو چەشنەش گەورە نییە ، پیشیلە ناونجییەکە وەڵامی دایەوە.

پشیلە بچکۆلەکە ششە پرسیاری کردو وتی : ئەگەر بەو جۆرە دررو ، بەو چەشنەش گەورەو ، هەروا ترسناکیش نابێت !، لێرەدا چاوێکی بە ئاستەم کردەوەو ، پاشان چاوەکەی تریشی کردەوەو ، بە سەرسومانەوە وتی : بەڵێ، گەر ئەوانەی سەرەوە راست بن ، ئەو سەگە وەك بووکەشووشە وایە !.

مورر تەکانێکیدا . دەرگاکەی بەجێهێشت و وتی :

راستە، وەك بووکەشووشە وایە ! کە وابوو زۆر ترسناکیش نییە!.

پشیلە گەورەگە میاو بەرەو لای دەرگاکە چوو، دەستی کرد بە مۆرەمۆرو ، میاو میاوو هاوارکردن : ترسناك نییە. دررو هار نییە ، وا دیارە تووتکەیە !.

هەر هەموویان بەراکردن چوونە ناو شەقامەکەو، خۆیان گەیاندە کەپرەکەی نەنەپیرەو، لەوێدا چاویان بە تووتکەیەکی بچکۆلە کەوت. تووتکەکە کلکی لەقاندەوە بۆ دۆستایەتی و بەخێرهاتنیان.
نەنەپیرە لە سەر تەختێك دانیشتبوو، لە پێش خۆیداو، لەناو قاپێکدا گۆشتی کوڵاوی دانابوو ، نەنەپیرە هەرسێ پشیلەکەو تووتکەکەی بۆ

نانخواردن بانککرد.

10/6/2020

تێبینی :

*Юрий Ярмаш – Как трое котят к бабушке в гости ходили

Ярмыш Юрий Феодосиевич (Ярмиш Юрій Феодосійович) – украинский ,детский писатель

**یوری یارماش فێودوسیڤیچ ـــ نووسەرێکی ئۆکرانییە (ئۆکراینا) چیرۆك بۆ منداڵان دەنووسێت ـ لە 25/5/1935 لە دایکبووەو لە 23/10/2013 کۆچی دووایی کردوە.

منی منداڵ ... عەلی حەمەڕەشید بەرزنجی

دایە گیان منی منداڵ
بابە گیان منی منداڵ
مافی خۆمە سەربەست بم
ئاسوودە بژیم لە ماڵ
…
کاری قورسم پێ مەکەن
لە خوێندنیش دوام مەخەن
بە مەبەستێکی خۆتان
منداڵیم لێ تێک مەدەن
…
چونکە دنیای منداڵی
خۆشترین کاتە لە ژین
با بە ئارەزووی خۆمان
ئەو خۆشی یە بچێژین
…
کاتێک پرسیارێک دەکەم
بۆ ئەوەیە تێ بگەم

بە ڕووما هەڵمەشاخێن
وەڵا مەکەم پێ بڵَێن
…
ئەگەر ڕۆژێک لە ڕۆژان
داوای شتم کرد لێتان
تواناتان نەبوو بیکەن
قەت بەڵێنم پێ مەدەن

٢٠٠٠/٧/١٨